

КОЛИЗИИ МЕЖДУ ОСНОВНИТЕ ПРИНЦИПИ И ПРАВНИТЕ РАЗПОРЕДБИ НА ТРУДОВОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО НА УКРАИНА

*Владимир Ерьоменко**

Принципите на трудовото право са традиционна тема за науката. В научната правна литература не са обосновани и не са изведени приемливи решения на проблема за прилагането на основните принципи на трудовото право. По този повод са изказвани единствено най-общи мисли, които са твърде усложнени, не са конкретни и което е най-важно, не дават отговор на въпроси от практически характер.

Украинският законодател не се е отказал от установените в трудовото законодателство основни принципи. Член 2 от действащия Кодекс на труда на Украйна, приет на 10 декември 1971 г., винаги е бил тълкуван като утвърждаващ основните принципи на трудовото законодателство. Нещо повече – на 20 март 1991 г. Кодексът на труда беше допълнен с чл. 2, утвърждаващ принципа на равенство на трудовите права на украинските граждани¹.

Проектът за Трудов кодекс² съдържа 34 основни принципа на правната уредба на трудовите отношения (чл. 2). Освен това следващите членове съдържат разпоредби за предотвратяване на случаите на дискриминация и за забрана на принудителния труд. Опитите обаче в Кодекса на труда или в проекта да бъдат намерени текстове за това по какъв начин трябва да се прилагат тези основни принципи на трудовото законодателство, особено при появата на колизии между тях и конкретни юридически разпоредби, се оказват безполезни.

Дискусиите относно понятията невинаги се оказват плодотворни. В конкретния случай обаче е необходимо да се изясни всъщност за какво става въпрос, когато се използва терминът „основни принципи“ и противоположният му термин „конкретни правни предписания“. Категориите „принципи“ и „конкретни правни норми“ може да бъдат срещнати в трудовете на Е. В. Смирнов³,

* Доцент в Катедрата по трудово право на Националния юридически университет „Ярослав Мъдри“ – Украйна.

¹ Про внесення змін і доповнень до Кодексу законів про працю Української РСР при переході республіки до ринкової економіки: Закон України від 20.03.1991 – Зібрання законодавства України. Т. І.-К. – Ін Юре, 1999, 1 (3) 14.

² Проект Трудового кодексу України: прийм. ВР України за основу 05.11.2015 р. – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53221.

³ Смирнов, О. В. Основные принципы советского трудового права. Москва: Юридическая литература, 1977, с. 21.

А. С. Пашков⁴, В. И. Прокопенко⁵, С. М. Прилипко и А. Н. Ярошенко⁶, Н. Б. Болотина⁷, А. В. Лавриненко⁸, В. В. Ерьоменко⁹ и други учени.

Бихме могли да се основаваме на това, че към основните принципи се отнасят законодателните норми, които понастоящем са предвидени в чл. 2 КТ или в чл. 2 на проекта за Трудов кодекс. А всички останали, съдържащи се в други законодателни актове в сферата на труда, би могло да се смятат за конкретни правни предписания. Това би бил обаче един чисто формален подход, който не взема предвид в частност такива обстоятелства като а) разнородността на нормативния материал, съдържащ се в чл. 2 КТ или в чл. 2 на проекта за Трудов кодекс, и б) липсата на нормативно установяване на принципа на върховенството на правото в действащия Кодекс на труда.

Както виждаме, целесъобразно е да се търси съдържанието на понятията в основните принципи на трудовото законодателство и конкретните правни предписания. Става въпрос не толкова за академичните определения на тези принципи, колкото за открояването на такива техни признаци, които може да се използват за решаване на проблема с колизиите между основните принципи и конкретните правни предписания.

Категорията „основни принципи“ е с богато съдържание, но за целите на този текст трябва да ограничим търсенията на такова съдържание. По-конкретно, специалистите в сферата на трудовото право, като се базират на научното правило за разграничаване между общо социалното право и юридическото право¹⁰, започнаха да диференцират понятията „принципи на правото“ и „правни принципи“. По думите на П. Д. Пилипенко, „за разлика от принципите на правото, правните принципи са представени в нормативните актове под формата на отделни общи правила (нормативни принципи) ... или пък в „компресиран“ вид, когато съдържанието им произтича от множество норми“¹¹. Тази мисъл е изложена от него в други негови публикации¹² и се

⁴ **Советское трудовое право.** Под ред. А. С. Пашкова, О. В. Смирнова. Москва: Юридическая литература, 1988, с. 61.

⁵ **Прокопенко, В. И.** Трудове право. Підручник. Харьков: Консум, 1998, с. 38.

⁶ **Прилипко, С. М., О. М. Ярошенко.** Трудове право України. Харьков, Вид-во ФІНН, 2009, с. 37.

⁷ **Болотина, Н. Б.** Трудове право України. Киев: Знання, 2008, с. 99.

⁸ **Лавриненко, О. В.** Методология интерпритации сущностных признаков принципов трудового права на основе анализа современных научных разработок. – http://vesti.gsu.by/2013/vesti_gsu_2013_2.pdf#page=149, с. 149.

⁹ **Ерьоменко, В. В.** Колізії між засадами та правовими нормами в законодавстві про працю. – *Віче*, 2009, № 18 (255), 24–27; **Ерьоменко, В. В.** Принципи трудового права в аспекті правозастосування. – В: *Право та інновації: науков.-практ. журн.* НАПН України. Редкол. С.В. Глібок та ін. Харьков, Право, 2016, № 1 (13), 122–131.

¹⁰ **Колодій, А. М.** Принципи права України. Киев: Юрінком, 1998, с. 40.

¹¹ **Пилипенко, П. Д.** Проблеми теорії трудового права. Львів: Видавничий центр Львів. національного ун-ту ім. І. Франка, 1999, с. 55, 56.

¹² **Трудове право України.** За ред. П. Д. Пилипенка. Киев: Вид-во Ін Юре, 2003, с. 43, 44.

покрепя от други учени¹³. Близка до тази е позицията на Н. Б. Болотина, която също разграничава общо социално право и юридическо право, но тя нарича принципите на последното правни принципи¹⁴.

От цитираните становища на учени сякаш би трябвало да е ясно, че принципите на така наричаното общо социално право не влизат в съдържанието на трудовото законодателство и нямат регулативно значение. Според П. Д. Пилипенко нормите на това право представляват ръководни идеи за юридическото право. От това според него произтича и регулативният характер на принципите на правото¹⁵.

Във връзка с това е интересна мисълта, че принципите на правото представляват „свръхпозитивни“ принципи, нещо като висше право, основаващо се на идеите на хуманизма и социалната справедливост. В науката за трудовото право тази позиция се подкрепя от Д. А. Панков¹⁶. Съвсем очевидно е, че под принципи на правото тук се имат предвид принципите на онова право, което по-горе беше наречено общо социално, тъй като в свръхпозитивното право не може да бъдат включени принципите, които са утвърдени в позитивното право.

Идеята за свръхпозитивното право получи широка подкрепа в украинската правна наука. Във връзка с това при юристите се появи мнение за възможността от съда да бъдат вземани решения *contra legem*¹⁷. Специално си струва да обърнем внимание, че идеята за свръхпозитивното право е възприета от Конституционния съд на Украйна. В негово решение от 2 ноември 2004 г. по дело за налагане на по-леко наказание се отбелязва: „Една от проявите на върховенството на правото е и това, че правото не се ограничава единствено от законодателството като една от неговите форми, а включва и други регулатори, в частност нормите на морала, традициите, обичаите и т.н., които са легитимирани от обществото и са обусловени от исторически постигнатите културни равнища на обществото...“¹⁸.

По този въпрос съществува и друга гледна точка, изразена от човек с огромен опит в осъществяването на правосъдие и в политическата сфера. Имам предвид бившия председател на Федералния конституционен съд на ФРГ Г. Херцог: „Понятието „права на човека“ съдържа заряд и по смисъла

¹³ Гарасимів, Т. З. Принципи права соціального забезпечення, Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Киев, 2002, с. 6.

¹⁴ Вж. Болотина, Н. Б. Цит. съч., с. 49.

¹⁵ Вж. Пилипенко, П. Д. – В: *Трудове право України*, с. 53.

¹⁶ Вж. Панков, Д. А. Принципи правового регулювання колективних трудових відносин. Дис. ... кандидата юрид. наук. Одеса, 2007, с. 65.

¹⁷ Вж. Козюбра, М. Принцип верховенства права у конституційному правосудді. – Закон і бізнес, 2000, № 17, с. 10, 20, 96.

¹⁸ Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-33/2004 про призначення судом більш м'якого покарання від 02.11.2004 р. – *Офіційний вісник України*, 2004, № 45, с. 2975.

на произхода си и защитеността им¹⁹. Според позитивизма правата действат в съответствие с това и в обема, в който се гарантират от държавноправните норми (нормативистичната теория на Келзен). От тези права се различават правата, чийто източник са християнските ценности, които не изискват държавно признаване, а действат като свръхпозитивни права¹⁹.

Идеята за свръхпозитивното право е неприемлива за Украйна, тъй като принципът за върховенството на закона е имплицитно заявен в Конституцията на Украйна. Той е интегриран в позитивното право. По силата на този принцип не всеки нормативен акт може да бъде тълкуван при правоприлагането независимо от природата на човека, на когото са присъщи черти на разумност и нравственост.

За целите на правоприлагането няма смисъл да се обръщаме към онези принципи, които не са включени в законодателните актове под формата на правила, а произлизат от много норми. Идеята за съществуването на такива принципи се изказва от А. В. Смирнов²⁰, по-късно е подкрепена от Р. З. Лившиц²¹, а вече след това става общопризната²². За неписаните принципи на административното съдопроизводство в частност пише Р. А. Куйбида²³.

Традицията за разграничаване на принципите, които не са пряко определени в законодателни актове, а се извеждат от поредица норми, в съвременната наука за трудовото право води началото си от предреволюционната руска юридическа наука. Така например Е. В. Васковски пише за утвърждаването на общи принципи въз основа на норми, отнасящи се до отделни случаи. Той определя този логически похват като пълна дедукция, което представлява извод „от всички предмети в класа до целия клас“, който може да бъде приложен „единствено в онези случаи, когато са известни всички предмети, образуващи този клас“²⁴.

За пример ученият дава трите известни по онова време в областта на гражданското право безвъзмездни начина за отчуждаване на родово имущество, с които то не е можело да се предава на лица, неотнасящи се към този род. Би могло да се съгласим с такава интерпретация на извеждане на принципи въз основа на конкретни норми. Такива принципи са подходящи обаче единствено за учебни цели и не може да бъдат използвани в процеса на правоприлагане, тъй като при наличието на специални норми, установени в за-

¹⁹ Вж. **Общая теория прав человека**. Под ред. Е. А. Лукашевой. Москва: Норма, 1996, с. 15.

²⁰ Вж. **Смирнов, А. В.** Основные принципы, с. 21.

²¹ Вж. **Лившиц, Р. З.** Теория права. Москва: Наука, 1994, с. 95, 96.

²² Вж. **Лаврів, О. Я.** Система принципів трудового права України. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Харьков, 2007, с. 4, 9, 99.

²³ **Основи адміністративного судочинства та адміністративного права**. За заг. ред. Р. О. Куйбиди, В. І. Шшикіна. Киев: Старий світ, 2006, 238–240.

²⁴ **Васьковский, Е. В.** Цивилистическая методология. Учение о толковании и применении гражданских законов. Москва: ЦентрЮрИнфоР, 2002, с. 296.

конодателните актове, не може да се оперира с принципа, изведен от същите тези норми. В научната литература от съветско време това явление, което ученият определя като пълна индукция, получава не съвсем адекватна трактовка. А. Ф. Черданцев, след като представя съответните мисли на Е. В. Васковски, пише по този повод: „Естествено, че в конкретния случай не се създава нищо ново, освен онова, което вече се съдържа в конкретните норми, а единствено се извежда общото положение, характерно за съвкупността от норми, например принципът на отрасъла или правният институт“²⁵. Принципът на отрасъла или правният институт обаче е съвсем различно явление в сравнение с принципите, които извежда Е. В. Васковски с помощта на т.нар. пълна дедукция. Той извежда принципа от цялата съвкупност от норми, които имат общ признак, а буквално всички норми на отрасъла или правния институт не може да притежават някаква обща категория „призначност“, която да е практически значима за прилагането на общия признак. Нататък А. Ф. Черданцев подчертава нуждата да се използват такива принципи, ако те не са формулирани в конкретен член²⁶.

Законодателят от своя страна, като определя основните принципи за правно регулиране на трудовите отношения в чл. 2 на проекта за Трудов кодекс на Украйна, не предвижда каквито и да било уговорки за това тези принципи да може също да се извеждат от многобройните норми на трудовото законодателство. Подобни условия липсват както в чл. 4 на Закона на Украйна за охрана на труда, който определя принципите на държавната политика в областта на охраната на труда, така и в чл. 3 на Закона на Украйна за заетостта на населението, където се формулират основните принципи на държавната политика в сферата на заетостта на населението. В многобройните законодателни актове в другите отрасли на правото в Украйна при определянето на основните принципи също не се предвиждат условия за възможност за прилагане на онези от тях, които произтичат от конкретните правни норми. Оттук следва изводът за това, че основните принципи като явления, които се извеждат от многобройните норми на трудовото законодателство и които трябва да се взимат предвид при правоприлагането, изобщо не съществуват.

И така, в това изложение под основни принципи на трудовото законодателство трябва да се разбират единствено онези ръководни идеи, които се съдържат в законодателните актове за труда. Не всички те обаче се приемат като основни принципи. Затова проблемът за разграничаването на основните принципи и конкретните правни предписания остава в сила.

В съветската теория на правото бяха развити две позиции относно регулативното значение на принципите на правото. Едната от тях беше представена от В. В. Лазарев: „Принципите на правото самостоятелно не регулират и не

²⁵ Вж. Черданцев, А. Ф. Толкование советского права. Москва: Юридическая литература, 1979, с. 45.

²⁶ Вж. пак там.

могат да регулират поведението на хората²⁷. Същото мнение е застъпено и от И. С. Самощенко²⁸. Другата позиция е изразена в една такава диалектична формула: „Съдът трябва да се ръководи от цялата система от принципи на правото и на това основание точно и неотклонно да прилага юридически-те норми“²⁹. Тази диалектика е непостижима, тъй като все пак трябва да се изясни как трябва да се разрешават колизиите между основните принципи и конкретните правни норми, при наличието на които е невъзможно едновременно да се ръководим от системата от принципи на правото и да прилагаме конкретните правни норми.

Има съществена нужда от създаване на една по-конструктивна концепция за начините на уреждане на колизиите между принципите на правно регулиране на трудовете и свързаните с тях отношения. Преди всичко си струва да бъде обърнато внимание на конституционно обусловената нужда от разделяне на основните принципи в трудовото законодателство на две категории, които сега са обединени. Например принципът за върховенство на правото е с много богато съдържание и включва многобройни основни принципи. Юридическата му сила се обуславя дори още с това, че този принцип е въведен в Конституцията на Украйна. Дори само поради това той притежава по-висока степен на юридическа сила в сравнение с които и да било разпоредби на Кодекса на труда, въпреки че те представляват основни принципи или конкретни законодателни норми. С това обаче не се ограничава характеристиката на юридическата сила на принципа за върховенството на правото. Текстът на чл. 8, ал. 1 Конст. („В Украйна се признава и действа принципът на върховенство на правото“) трябва да се тълкува по следния начин: нито една разпоредба на който и да било подзаконов нормативен или законов акт, нито една норма на Конституцията на Украйна не може да се прилага в противоречие с този принцип.

Казаното може да е основание за твърде неочаквани изводи: ако всеки нормативен (включително и конституционен) текст може да е предмет на проверка за съответствие с принципа за върховенство на правото, то изобщо не са необходими повечето от нормите на трудовото право. Това обаче е твърде радикално, тъй като дори в страните с „общо“ право, в онези, в които вече почти 50 години се утвърждава принципът за върховенство на правото, ориентирането към него не е станало причина за намаляване на активността в законодателната дейност. Затова колизиите между принципа за върховенство на правото и конкретните предписания на трудовото право невинаги трябва да бъдат решавани в полза на първото.

²⁷ Лазарев, В. В. Применение советского права. Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1972, с. 126.

²⁸ Самощенко, И. С. О нормативно-правовых средствах регулирования поведения людей. – *Правоведение*, 1967, № 1, с. 36.

²⁹ Явич, Л. С. Общая теория права. Ленинград: Изд. ЛГУ, 1976, с. 155.

Сега стигаме и до въпроса за това, как все пак трябва да се решават колизиите между основните принципи на правното регулиране и конкретните правни норми. Характеристиката на основните принципи като ръководни идеи ни дава основание да предполагаме, че колизиите между основните принципи и конкретните правни норми трябва да бъдат решавани в полза на първите. Действащото трудово законодателство обаче не ни дава никакви основания за това. По общо правило основните принципи, установени със законодателните актове, представляват общи правни предписания, пред които с предимство се прилагат конкретните (специалните) правни норми. Наистина такова правило също не се установява нормативно. То обаче произлиза от логиката на нормативните актове. Заедно с това тезата за прилагането на конкретните правни норми с предимство пред основните принципи на правното регулиране на трудовите отношения изисква известно уточняване. Първо, ако разгледаме чл. 2 КТ или чл. 2 от проекта за Трудов кодекс, можем да видим разпоредби, които възпроизвеждат разпоредбите на Конституцията, а следователно имат юридическата сила на конституционни и подлежат на прилагане с предимство пред конкретните норми, формулирани в Кодекса на труда и в другите закони, и още повече в подзаконовите актове. Второ, трябва да се вземе предвид и обстоятелството, че принципи на правното регулиране на трудовите отношения, формулирани в законодателните актове, не може да се прилагат въпреки конкретните норми, установени в актове със същата или по-висша юридическа сила. Те обаче може да бъдат прилагани въпреки конкретните правни норми, които са формулирани в подзаконовите нормативни актове.

Законодателният опит на Украйна свидетелства, че юридически се установяват нормативни текстове с различно ниво на обобщаване – от конкретни правни норми, изразяващи дълбоко диференциране на правната уредба на трудовите отношения и се отнасят до ограничен кръг работници и служители, до принципи на трудовото право с високо ниво на обобщаване. Между тези два полюса е разположен широк спектър от правни предписания, които са с различно ниво на обобщаване. Не е възможно да се диференцират основните принципи и конкретните правни предписания на базата на критерия за ниво на обобщаване на нормативните изисквания, формулирани в тях, поради неопределеността на такъв критерий. Не е възможно също използването за тези цели на други съдържателни критерии. В тези условия остава един изход – използване на формален критерий. Ако определена законодателна норма е включена в Конституцията или в законодателен акт като основен принцип, тя подлежи на прилагане като основен принцип. В останалите случаи нормативните разпоредби, включително и с най-високо ниво на обобщаване, подлежат на прилагане като конкретни правни предписания.

ся без родительского ухода, безработных, престарелых, людей с физическими и психическими недугами). Эти положения закладывают конституционные основы целых отраслей права (трудового права, права социального обеспечения, права социальной помощи и др.) и их основополагающих правовых институтов. Их законодательная база всё чаще привлекает внимание Конституционного суда, юриспруденция которого способствует активно и плодотворно обеспечению конституционной защиты и утверждению „социального“ как конституционная ценность.

ПРОБЛЕМЫ НОРМОТВОРЧЕСКОГО ПРОЦЕССА В СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ

*Проф. д-р Красимира Средкова
Софийский университет им. Св. Климента Охридского
Болгария*

Бесспорная истина состоит в том, что эффективность социальной политики, как и любой иной государственной политики, зависит в значительной степени от качества законодательства. Законодательство имеет специфическое значение для социальной политики, так как она имеет отношение к повседневной жизни людей. К сожалению законодательный процесс в Болгарии подвержен воздействию ряда факторов – нестабильность законодательства, отсутствие серьёзной оценки воздействия нормативных актов, уровень качества принимаемых законов в содержательном и правово-техническом плане, соответствие нормам Конституции нормативных актов, способы имплементации международных стандартов и права ЕС и др. Часть этих проблем, как и предложения об их преодолении стали предметом анализа представленного исследования.

КОЛЛИЗИИ МЕЖДУ ОСНОВНЫМИ ПРИНЦИПАМИ И ПРАВОВЫМИ ПРЕДПИСАНИЯМИ В ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ УКРАИНЫ О ТРУДЕ

*Доц. Владимир Еременко – доктор философии и кандидат юридических наук
Национальный юридический университет им. Ярослава Мудрого – Киев
Украина*

Законодательный опыт Украины показывает, что юридическое закрепление получают нормативные положения различного уровня обобщения. Разграничить основные принципы и конкретные правовые предписания по уровню обобщения нормативных требований невозможно из-за неопределенности этого критерия. Использование других содержательных критериев для таких целей также невозможно. При таких условиях остается один выход – использовать формальный кри-

терий. Если определенное законодательное положение называется в Конституции или законодательном акте основным принципом, оно подлежит применению как основной принцип. В остальных случаях нормативные положения, в том числе самого высокого уровня обобщения, подлежат применению как конкретные правовые предписания.

РЕАЛИЗАЦИЯ ИДЕИ СВОБОДЫ ТРУДА В ТРУДОВОМ ПРАВЕ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Проф. Елена Волк, к.ю.н.

*УО ФПБ Международный университет „МИТСО“ – Минск
Беларусь*

В работе рассмотрено понятие и содержание понятия „свобода труда“. Проведён анализ принципа запрета на принудительный труд. Проведено разграничение между принудительным и обязательным трудом. Представлена характеристика международных трудовых стандартов в рассматриваемой сфере. Проведён анализ отдельных положений трудового законодательства Республики Беларусь, не полностью соответствующие идее запрета принудительного труда (договорная форма найма на работу, привлечение безработных к обязательным платным общественным работам, уплата определённых сумм денег в государственный бюджет в случае, если гражданин не работает в течение более 183 дней в году и др.).

НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И ТРУДОВОЙ ДОГОВОР – СОВМЕСТИМЫ ЛИ ОНИ?

*Доц. д-р Габриел Тавитис
Тартуский университет
Эстония*

Распространение экономики совместного потребления обретает всё более массовый характер. В частности, в гипотезе водительских услуг можем наблюдать небольшие „войны“ между старым пониманием таксомоторного транспорта и новым „поколением“ совместного потребления. Хотя мы и готовы принять, что новые тенденции в экономике невозможно остановить, остается ряд нерешенных юридических вопросов. Не следует принимать во внимание единственно трудовое право и договорные отношения. Значимы и другие вопросы, связанные с налогообложением, с защитой потребителей.

Работа на общей платформе уже не выглядит загадочным явлением. Основной вопрос, на который следует дать ответ, сводится к тому, являются ли всё ещё

ISSUES OF THE LEGISLATIVE PROCESS IN SOCIAL POLICY

Prof. PhD Krasimira Sredkova
Sofia University "St. Kliment Ohridski"
Bulgaria

It is beyond any doubt that the effectiveness of the social – and indeed of any government policy – depends to a high extent on the quality of the legal system. Legislation is specifically important for social policy as it relates to people's everyday lives. Unfortunately, law-making in Bulgaria is ridden with issues: instability of legislation, lack of consistent impact assessment, unsatisfactory quality of legal acts in terms of content and legal technicalities, low-level of compliance with the national constitution, hurdles in adopting international standards and EU law, etc. Some of these issues, along with a few proposals on how to overcome them, are the subject of this paper.

THE CONFLICT OF UNDERLYING PRINCIPLES AND LEGAL PRESCRIPTIONS IN THE LABOUR LEGISLATION OF UKRAINE

Vladimir V. Yeryomenko, PhD
National Law University "Yaroslav the Wise", Kiev
Ukraine

The experience of law-making in Ukraine proves that legal provisions at different levels of generalization are embodied in the laws. It is sometimes impossible to differentiate between underlying principles and specific prescriptions. Since other criteria are difficult to employ, the only viable alternative is to use a formal criterion. If a provision is qualified as an underlying principle in the Constitution or in a legislative act, it is to be applied as an underlying principle. On other occasions, provisions, including those of the highest level of generalization, are to be applied as specific legal prescriptions.

HOW THE IDEAS OF FREEDOM TO WORK ARE REFLECTED IN THE LABOUR LAW OF THE REPUBLIC OF BELARUS

Prof. PhD Elena Volk
"MITSO" International University, Labour Law Centre – Minsk
Belarus

This paper analyses the concept of freedom to work as well as the principle of banning forced labour. A distinction is made between forced and obligatory labour. The international standards in this area are described. The author has also analysed some

**АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ТРУДОВОТО
И ОСИГУРИТЕЛНОТО ПРАВО**

ТОМ IX

ПРАВО И СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

София • 2017

Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

СЪДЪРЖАНИЕ

Към читателите	11
Използвани съкращения	13
<i>Емил Мингов</i> Право и социална политика	15
Част първа ОБЩИ ПРОБЛЕМИ	25
<i>Дан Топ, Левиния Саву</i> Роля и значение на правото в областта на социалната политика в контекста на европейското социално право	25
<i>Добринка Бонева-Илкова</i> Има ли компетентност ЕС да създаде единна европейска социална политика и дали европейският стълб на социалните права е първа стъпка към такава?	31
<i>Васил Мръчков</i> За „социалното“ в българската конституция	40
<i>Красимира Средкова</i> Проблеми на нормотворческия процес в социалната политика	57
<i>Владимир Еръоменко</i> Колизии между основните принципи и правните разпоредби на трудовото законодателство на Украйна	65
<i>Елена Волк</i> Реализирането на идята за свободата на труда в трудовото право на Република Беларус ..	72
Част втора ПРОБЛЕМИ НА ИНДИВИДУАЛНОТО ТРУДОВО ПРАВО	82
<i>Габриел Тавитис</i> Нови форми на трудовата заетост – има ли място за трудовото право?	82
<i>Ивайло Стайков</i> Правният институт „възникнало, но неосъществяващо се трудово правоотношение“ – сравнителен анализ между българското и руското трудово право	91
<i>Тодор Каламатиев, Александър Ристовски</i> Трудово законодателство и политики за съчетаване на професионалните задължения с личния и семейния живот на работниците и служителите (баланс между професионалния и семейния живот)	100
<i>Мария Тереса Веласко Портеро</i> Социална сигурност и намалено работно време в Испания със значение за пола.	112
<i>Ярослава Генова</i> Трудовата миграция – ново предизвикателство пред политиката за закрила на детето	119
<i>Атлиана Милева</i> Аналитичен преглед на практиката на Съда на Европейския съюз относно масовите уволнения	129
<i>Георги Гочев</i> Правни проблеми при неспазено предизвестие по чл. 220 КТ в хипотезата на прекратяване на трудовото правоотношение по чл. 326 КТ	139